

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA KNIŽNÍC
Bulletin

Ročník 3

Číslo 3

Bratislava 1995

OBSAH

Marcela HORVÁTHOVÁ: Pár slov na úvod /3

ČLÁNKY - ŠTÚDIE

Lýdia BREZOVÁ: Okresná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne /4

Zuzana SEJKOVÁ: Experiment bibliobus /6

INFORMÁCIE

(Žil.): O čom rokovala správna rada SAK /9

(Žil.): Valné zhromaždenie SAK /10

(jk): /Ne/vytvárať regionálne kultúrne centrá? /11

Slovenská asociácia knižníc Bratislava - Stanovisko k zámerom vytvárať RKC /11

Slovenský knihovnícky kongres Knižnice '96 /13

25. jubilejný informatický seminár INFOS '95 /15

Klára KERNEROVÁ: Debarierizácia Verejnej knižnice J. Bocatia v Košiciach /18

Soňa MAKULOVÁ: UNAL - The UNESCO Network of Associated Libraries /19

Vlasta GIKATRICISOVÁ: EBLIDA - European Bureau of Library, Information and Documentation Associations /21

EBLIDA informuje /23

Slovenská asociácia knižníc

Bulletin 3/95

VYDAVATEL

Slovenská asociácia knižníc

Sekretariát (prechodne):

Nám. slobody 19, 812 23 Bratislava

PRESEDA SAK

Ján Kurák

HLAVNÝ REDAKTOR

Jozef Hajdušek

REDAKČNÁ RADA

Ľudmila Čelková, Marta Čomajová, Oľga Kaliská, Darina Krausová,
Eva Kundrátová, Mária Mlynáriková, Anastázia Zajacová

MIESTO A ROK VYDANIA

Bratislava 1995

NÁKLAD

130 výtlačkov

TLAČ

SITK - Centrum VTI SR Bratislava

VYDÁVA SA PRE INTERNÚ POTREBU SAK PÄŤKRÁT ROČNE

Pár slov na úvod

Napísať úvodné slovo tak, aby oslovilo všetkých, čo vezmú časopis do rúk, je pomerne ťažká úloha. Nejde len o to nastoliť nejaký problém a vtesnať ho do 30-tich riadkov, ale najmä zaujať ním všetky členské knižnice SAK.

Priznám sa, že som dlho váhala, ktorý z pomerne dlhého radu problémov, ktoré trápia slovenských knihovníkov, si mám vybrať a písať o ňom. Potom mi pomohla náhoda.

Už keď termín na napísanie úvodníka doslova horel, mala som možnosť porozprávať sa s dlhoročným riaditeľom Mestskej knižnice v Rotterdame pánom P. J. Schootsom. Zaujímal sa o spoluprácu slovenských knižníc v oblasti automatizovaných informačných systémov. Len veľmi ťažko sa mi vysvetľovalo, že v súčasnosti na Slovensku neexistuje integrovaný informačný systém a že verejné knižnice (tieto ho zaujímali najviac), knižnice s najpočetnejším čitateľským zázemím, majú vzhľadom na obrovské finančné problémy svoje služby automatizované len veľmi ojedinele.

Na jeho otázku, že ako je to s vedeckými knižnicami, som musela priznať, že aj tu, žiaľ, ide len o jednotlivé pokusy zavádzania odlišných automatizovaných informačných systémov, zatiaľ navzájom nekompatibilných, sieťovo neprepojených. Vysvetľovala som mu, že každá vedecká knižnica na Slovensku už síce dosiahla istý stupeň automatizácie, ale jedna v systéme ALEPH, ďalšia v systéme DABIS, ešte ďalšia v systéme RAPID LIBRARY alebo SMARTLIB či TINLIB či LIBRIS a tie, čo nemali finančné prostriedky na zaplatenie nového softwaru alebo na jeho používanie, pokračujú v automatizácii knižničných prác a služieb v starom, osvedčenom, a najmä zadarmo poskytovanom systéme CDS/ISIS.

V Holandsku mali tieto "naše" problémy v 70. rokoch. Dnes sú všetky knižnice v krajine prepojené cez sieť. Väčšina knižníc používa anglické A.L.S. - Automated Library Systems, ktoré sú kompatibilné so všetkými ďalšími.

A tak mi po rozhovore s pánom riaditeľom z Rotterdamu zišlo na um, že či jeden z najväčších problémov, ktorý je vlastný pre všetky knižnice na Slovensku, nie je práve skutočnosť, že sme nedokázali vytvoriť integrovaný informačný systém. Ba čo viac, že sme od existencie IKIS-u urobili vlastne krok späť.

Najväčšie slovenské knižnice - Slovenská národná knižnica, Univerzitná knižnica a Slovenská technická knižnica - zápasia so štartovacími problémami nových informačných systémov a tie ďalšie majú podobné problémy, ale s celkom inými informačnými systémami. Kedy dosiahneme na Slovensku stav, že všetky knižnice, aj verejné, budú plnoautomatizované a navzájom prepojené? Do konca tohto tisícročia ostáva necelých 5 rokov. Stihneme prepojenie cez sieť do roku 2000 aspoň medzi vedeckými knižnicami?

Neviem, či sa mi podarilo týmto úvodným slovom osloviť všetkých. Želám si, aby sme sa nad problémami vzájomnej kooperácie v oblasti integrovaného informačného systému spoločne zamysleli a spoločne sa ho pokúsili riešiť.

PhDr. Marcela Horváthová
riad. ÚK SAV Bratislava

Okresná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

Mgr. Lýdia Brezová

Okresná knižnica Michala Rešetku, Trenčín

Aj keď prvá Verejná knižnica v Trenčíne (Trencséni népkönyvtár) vznikla roku 1904, za výročie svojho vzniku považuje Okresná knižnica v Trenčíne rok 1925, keď na základe zákona č. 430/1919 o verejných obecných knižniciach a výnosu Ministerstva školstva a národnej osvety č. 8755/4 z r. 1925 bola 14. februára 1925 otvorená Mestská knižnica v Trenčíne so základným fondom 400 zväzkov. Do konca roku 1951 plnila funkciu mestskej knižnice, od roku 1952 okresnej knižnice s funkciou ústrednej knižnice siete ľudových knižníc, neskôr metodického ústredia pre všetky siete knižníc okresu. Od roku 1969, na základe výsledkov svojej činnosti, sa stala Krajskou knižnicou pre Západoslovenský kraj. Po období dočasných rozhodnutí, vzhľadom na nevyjasnenosť administratívneho členenia a dočasného zrušenia krajského administratívneho zriadenia, sa od roku 1972 obnovila pôsobnosť knižnice ako Krajskej knižnice Západoslovenského kraja. Roku 1991 sa po zrušení jestvujúceho územnosprávneho zriadenia stala opätovne Okresnou knižnicou, od roku 1994 so zmeneným názvom ako Okresná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne.

V súčasnosti knižnica pôsobí ako bibliografické, metodické a vzdelávacie stredisko knižníc Trenčianskeho okresu, koordinuje činnosť okresných knižníc západoslovenského regiónu a kooperuje s ostatnými knižnicami a informačnými pracoviskami na území mesta a okresu. Knižnica má v rôznych lokalitách mesta 5 pobočiek, z toho jednu, po dočasnom uzatvorení, plánuje v tomto roku znovu otvoriť.

Knižničný fond knižnice tvoria prevažne knihy, ďalej periodiká, mapy, hudobniny, audiálne a audiovizuálne dokumenty. Knižnica buduje v súlade so svojím poslaním regionálny fond, v ktorom sú zastúpené dokumenty v rozsiahlej typologickej škále. Roku 1994 mala knižnica 244 611 kn. j., pričom prírastok predstavoval 5 782 kn. j., a odoberala 298 titulov periodík v 502 exemplároch. Fond sa doplňoval na základe vypracovaného Programu dopĺňovania knižničného fondu OK MR v Trenčíne.

Po stagnácii v počte výpožičiek začiatkom 90. rokov nastal v uplynulých dvoch rokoch ich enormný nárast. V porovnaní s rokom 1990 stúpli výpožičky takmer o 200 000 kn. j., roku 1994 dosiahli 768 422 kn. j. a sú predpoklady pre ich ďalší nárast. Vzrastá aj počet čitateľov a návštevnosť knižnice: roku 1994 to bolo 228 967 návštevníkov a zaevidovaných bolo 16 408 čitateľov, čo predstavuje 28,25 % z počtu obyvateľov mesta. Z celkového stavu čitateľov bolo 5 869 do 14 rokov, t. j. 35,7 %. Základné knižničné služby poskytovali oddelenie odbornej a krásnej literatúry, úsek literatúry pre deti a mládež, všeobecná študovňa, čítareň, úsek bibliografie a informácií, úsek hudobných fondov a videopožičovňa a štyri pobočky knižnice. Základné služby boli doplnené službou ARI pre 165 používateľov, rezervovacie, prekladateľské, konzultačné a poradenské služby, bibliograficko-informačné

a rešeršné služby a individuálna práca s čitateľom. Návštevníci vo zvýšenej miere využívali aj reprografické služby, ktoré sa poskytovali v študovni, čítárni a na pobočke Juh.

Pracovníci knižnice uskutočnili viacero prieskumov zameraných na analýzu výpožičiek videokaziet, využívania periodík, bibliografických súpisov a priebehu elektronizácie v západoslovenskom regióne.

Na základe uzavretej dohody o spolupráci s Úniou nevidiacich a slabozrakých a dohody s Ústrednou knižnicou pre nevidiacich M. Hrebendu v Levči bola vypracovaná koncepcia práce so zrakovo postihnutými a knižnica začala po rozsiahlych propagačných akciách požičiavať zrakovo postihnutým občanom zvukové knihy a časopisy písané Braillovým písmom. Súčasťou práce s handicapovanými obyvateľmi, najmä s deťmi a dôchodcami, bola i spolupráca s Osobitnou školou internátnou v Trenčíne, Ústavom sociálnej starostlivosti, domovami dôchodcov a vyrovnávacími triedami ZŠ. Práve tejto oblasti chce v nasledujúcom období venovať knižnica väčšiu pozornosť. Plánuje vypracovať projekt debarierizácie knižnice, aby aj skupina telesne postihnutých obyvateľov mala rovnocenný prístup k informáciám.

Dôležitou súčasťou činnosti knižnice bola edičná činnosť. V uplynulom roku bola zameraná na vydávanie metodických materiálov, prehľadov o činnosti knižníc v západoslovenskom regióne a Trenčianskom okrese, súbežnej regionálnej bibliografie súpisového a rozpisového radu a na vydávanie personálnych i tematických bibliografií a bibliografických letákov.

K ťažiskovým aktivitám knižnice patrilo organizovanie kultúrno-spoločenských a vzedelávacích podujatí. Knižnica uskutočnila 357 podujatí, z toho 308 pre deti, a rad väčších i menších výstav.

V uplynulom období venovala knižnica sústavnú pozornosť rozvoju automatizácie knižnično-informačných procesov. Od obdobia riešenia štátnej výskumnej úlohy IKIS KZK, na ktorej sa od roku 1986 podieľala, a zakúpenia prvého počítača M 16-22 roku 1988 prešla dlhou a častokrát strastiplnou cestou. V súčasnosti vlastní knižnica 12 personálnych počítačov, z toho od roku 1994 10 zapojených do siete Novell 3-12, využívajú sa dva knihovnícke programové systémy - CDS/ISIS pre oblasť regionálnej bibliografie a SMARTLIB, v sieťovej verzii, pre oblasť akvizície, katalogizácie, výpožičného procesu a informačných a rešeršných služieb. Prostredníctvom CDS/ISIS spracováva a vydáva regionálnu bibliografiu Okres Trenčín v tlači... a vypracováva rešerše z regionálnej bázy údajov. Oddelenie knižničných fondov spracováva dokumenty v programe SMARTLIB a buduje vlastnú bázu KTÚK. Zo spracovaných údajov vytvára tlačové výstupy, ako napr. prírastkový zoznam, katalogizačné záznamy, tlač objednávok, tlač čiarového kódu a pod. Po vyriešení problémov odborného a technického charakteru, ako napr. konverzie dát pôvodne spracovaných v programe CDS/ISIS do programu SMARTLIB, pristúpila knižnica k realizácii retrospektívnej konverzie katalógov, ktorej súčasťou je aj komplexná redakcia služobných katalógov. V súčasnosti má knižnica prostredníctvom výpočtovej techniky spracovaných asi 20 % z celkového objemu knižničného fondu. Retrokonverzia katalógov sa stala prvým predpokladom k prevádzke ostatných modulov SMARTLIB-u. V súčasnosti sa využíva informačný modul k poskytovaniu informačných služieb na všetkých stanicích a k vypracovávaniu rešerší z fondu knižnice. Vo výpožičnom module sa priebežne i spätne buduje báza čitateľov OK a realizujú sa výpožičky videokaziet a zvukových kníh. Okrem

využívania skôr uvedených knižničných programov sa rutinne využíva na administratívne práce, agendy a vydavateľskú činnosť textový editor T602 a vo všeobecnej študovni sa trvale aktualizuje báza právnických, ekonomických a spoločenských informácií zo zbierok zákonov a periodickej tlače a báza máp. Pred knižnicou stojí v budúcnosti závažná úloha, t. j. skúšobná prevádzka výpožičného modulu s využitím čiarového kódu. Knižnica plánuje zakúpiť CD-ROM, a tak prispieť k zámeru budovania multimediálnej knižnice - v prvej etape s realizáciou vo všeobecnej študovni a na úseku literatúry pre deti a mládež, so zabezpečením multimediálnych encyklopédií s trvalou informačnou hodnotou a vzdelávacích programov pre deti i dospelých.

Plány a ciele má knižnica veľké a smelé. Pokiaľ by ich realizácia závisela len od ochoty a snahy knihovníkov, iste by boli realizovateľné. Budme optimisti a verme, že aj to, čo by ich mohlo narušiť, sa časom vyrieši a že tí, ktorí rozhodujú o existencii a budúcnosti knižníc, pochopia význam knižníc ako základného článku národnej kultúry, ktorý plní svoju funkciu zbierkami a informačným potenciálom.

Experiment bibliobus

Zuzana Sejková
Okresná knižnica Svidník

*Netúžim iba po parkoch či uhladených
trávnikoch, ale najviac túžim po zelenej
zemi za obzorom.*

*(citát z básne Hansa Andreusa
uvedenej na bibliobuse)*

Už rok a pol denno-denne "zdobia" cesty obcí v okrese Svidník dva autobusy, odlišujúce sa od tých klasických farbou, exteriérom a interiérom, ale najmä poslaním.

Kým tí druhí privádzajú a odvádzajú občanov do práce, do škôl a pod., v prvých dvoch autobusoch - bibliobusoch či BUS-och, lebo o nich bude reč, sú cestovateľkami knihy, časopisy, videokazety, CD-platne, audiokazety a informácie s plnou nošou prekrásnych kníh - od rozprávok cez romány či príbehy až po odborné knihy z rôznych oblastí, a navyše dovezú rôzne časopisy, pre milovníkov filmového umenia videokazety, pre hudbychtivých CD-platne a audiokazety. A toto všetko si čitateľ môže požičičavať po zaplatení základného ročného poplatku. Ak k tomu pridáme ochotu a milý úsmev knihovníčok a šoférov, spokojnosť je na oboch stranách. A preto ani nečudo, že pred príchodom bibliobusu stoja zástupy detí i dospelých, aby si vybrali tú svoju knihu svojho obľúbeného autora, či dozvedeli sa o tom, ako sa racionálne stravovať, kto to bol Kolumbus, či existujú vo vesmíre mimozemšťania, ako sa skončí láska Jána a Jany, ako sa vyvíjalo kresťanstvo, či o tom, ako správne podnikáť, a pod. More informácií, jedna zaujímavejšia ako druhá. Veru, o takom spôsobe šírenia kultúry a vzdelávania sa občanom v našom okrese ani nesnívalo.

Nesnívalo sa to ani Okresnej knižnici vo Svidníku, nebyť workshopu, ktorý sa uskutočnil v júni 1992 v Bratislave pre pracovníkov z oblasti knižnej kultúry a knižníc za účasti predstaviteľov holandského ministerstva sociálnych vecí, zdravotníctva a kultúry.

Jeho výsledkom bolo prijatie dvoch konkrétnych návrhov na spoluprácu: vyskúšať v podmienkach Slovenska služby pojazdných knižníc čiže bibliobusov a vybudovať informačný a distribučný systém pre oblasť knižného trhu, ktorý sa doteraz nerealizoval.

Prvý námet bol spracovaný do podoby moderného projektu zavedenia služieb bibliobusom do okresného knižničného systému Svidníka ako pilotného projektu transformácie vidieckeho knihovníctva.

Okres Svidník bol vybraný ako modelový región na základe socio-ekonomických analýz stavu knižníc v okrese v spolupráci s MK SR a pracovníkmi Koordinačného centra knižníc MS - SNK, pričom sa zohľadňoval záujem predstaviteľov okresnej štátnej správy a samospráv v okrese Svidník, podmienky holandskej strany na pokrytie celého regiónu týmto typom služieb.

Na základe Dohody o realizácii projektu boli stanovené ciele projektu, vytvorená holandsko-slovenská Dozorná skupina a Implementačná skupina.

Projekt sa začal realizovať na základe listu ministerky kultúry Holandska z 13. mája 1993, v ktorom potvrdila, že holandská vláda vyčlenila na projekt 485 400 fl. (účel: konštrukcia 1 bibliobusu, školenia riadiacich pracovníkov a obslužného personálu, konzultácie k dizajnu vozidiel, prenosná výstava o bibliobusoch, nákup knižničného fondu).

MK SR podporilo projekt roku 1993 vo výške 4,6 mil. Sk (účel: konštrukcia 1 bibliobusu, nákup knižničného fondu a prevádzkové náklady a roku 1994 vo výške 2,5 mil. Sk na prevádzku, personál a nákup knižničného fondu).

Cieľom zavedenia bibliobusov do knižničného systému v regióne Svidník bolo organizovať ich služby ako doplnkové, nadväzujúce na základné knižničné činnosti ľudových, školských a ďalších knižníc v regióne.

20. októbra 1993 Ministerstvo kultúry Holandska a Slovenska slávnostne uviedli do prevádzky služby dvoch bibliobusov.

Pri hodnotení prevádzky bibliobusov od dňa "D" - 20. októbra 1993 do 31. októbra 1994, t. j. za obdobie jedného roka - s potešením môžeme konštatovať, že dosiahnuté výsledky v počte čitateľov 3 363, vypožičaných dokumentov v počte 141 108, dosiahnutie indexu obratu knižničného fondu 7,7 a priemerný počet výpožičiek na 1 používateľa 41,95, návštevnosť bibliobusov v počte 61 027 návštevníkov v 77 obciach svedčia o tom, že v regióne pretrváva vzťah ku knihe a čítaniu, a tiež svedčia aj o tom, že:

- bibliobusy sa stali nástrojom priblíženia aktuálneho knižničného fondu obyvateľom regiónu s prevažne vidieckym osídlením,

- bibliobusy vyšli v ústrety potrebám a požiadavkám radových obyvateľov regiónu,

- bibliobusy sa stali populárnymi a pritiahli pozornosť médií i politický záujem,

- premostila sa medzera medzi mestom a vidiekom,

- otvorili sa predpoklady pre spoluprácu medzi obcami v okrese Svidník aj v susedných okresoch.

Problematike prevádzkovania bibliobusov bolo venované aj trojdňové medzinárodné sympóziu, ktoré sa konalo v dňoch 24.-26. apríla vo Svidníku za účasti chargé d'affaires holandského veľvyslanectva na Slovensku, zástupcov Ministerstva kultúry Holandska a

Slovenskej republiky, MS - SNK KCK, štátnej správy a samospráv obcí regiónu Svidník i zo Slovenska, zástupcov ZMOS-u, školskej správy, okresných a mestských knižníc Slovenska a zahraničných účastníkov z Čiech, Rumunska, Litvy a Poľska.

Účastníci sympózia si vypočuli vystúpenia holandských a slovenských kolegov o príprave a realizácii projektu Bibliobusy a taktiež priamo na trasách sa oboznámili s konkrétnou činnosťou bibliobusov.

Touto cestou sa chceme osobitne poďakovať holandskej vláde, jej odborníkom a všetkým tým, ktorí venovali svoje odborné znalosti, nadšenie a schopnosti na realizácii projektu, a za pochopenie štátnej správy a samospráv obcí v regióne Svidník pri zavádzaní projektu do praxe.

Dúfame, že účasť všetkých zainteresovaných pri realizácii tohto projektu dáva nádej na jeho úspešné pokračovanie nielen v regióne Svidník, ale aj na Slovensku a v zahraničí.

O čom rokovala správna rada SAK

Medzi hlavné body, o ktorých sa rokovalo na 2. zasadaní správnej rady SAK dňa 14. marca 1995, patrilo prerokovanie plánov práce odborných skupín na rok 1995. Činnosť odbornej skupiny SAK pre dlhodobý rozvoj knižníc bude zameraná najmä na organizáciu a riadenie knižníc, tendencie rozvoja knižničných a informačných služieb a rozvoj knihovedy a knihovníckeho vzdelávania. Hlavnou úlohou odbornej skupiny SAK pre legislatívu je priebežne sledovať legislatívu EÚ, odporúčania medzinárodných knihovníckych organizácií a aktívne sa zúčastňovať procesu tvorby a pripomienkového konania legislatívnych noriem, ktoré sa priamo či nepriamo dotýkajú knižničnej a informačnej činnosti. Jednou z konkrétnych aktivít odbornej skupiny pre legislatívu bola návšteva predsedu SAK a vedúcej odbornej skupiny u predsedu a tajomníka Výboru Národnej rady SR pre vedu, kultúru, vzdelanie a šport s cieľom získať informácie o legislatívnych úlohách a aktivitách NR SR a možnostiach vstupu SAK do procesu ich tvorby svojimi odporúčaniami a pripomienkami. Predseda SAK informoval správnu radu o vytvorení tripartitnej expertnej skupiny na prípravu novej verzie knižničného zákona. Za SAK sa bude na celom procese tvorby zákona aktívne podieľať najmä odborná skupina pre legislatívu.

Odborná skupina pre styk s verejnosťou bude venovať svoje úsilie a vyvíjať aktivity najmä v oblasti "public relations", prezentácie a propagácie aktivít SAK a knižnično-informačnej činnosti s cieľom vytvárania reálneho obrazu o slovenskom knihovníctve. Najdôležitejšou úlohou odbornej skupiny pre zahraničné styky je rozvíjať spoluprácu SAK so zahraničnými národnými združeniami knižníc, koordinovať spoluprácu a informovať členské knižnice o zahraničných aktivitách SAK. Plány prác odborných skupín správna rada SAK odsúhlasila. Ďalším bodom programu zasadania SR SAK bolo schválenie rozpočtu SAK na rok 1995, ktorý bude predložený valnému zhromaždeniu na prerokovanie. Správna rada rozhodla, že SAK nezabezpečí aktívnu účasť na knižnom veľtrhu BIBLIOTÉKA '95, pretože z rozpočtu SAK nie je možné uhradiť všetky náklady. Mimoriadnu pozornosť venovala SR SAK návrhu zásad zákona o MS a návrhu na zriaďovanie regionálnych kultúrnych centier. V rámci konštruktívnej diskusie bolo k obom dokumentom vypracované oficiálne stanovisko SAK, ktoré bolo zaslané na MK SR. Na záver zasadania sa správna rada SAK uzniesla, že valné zhromaždenie SAK sa bude konať v Mestskej knižnici v Bratislave dňa 18. mája 1995 o 10,00 hod. 3. zasadanie správnej rady SAK sa konalo dňa 17. 5. 1995. Po kontrole uznesení správna rada prerokovala návrh správy o plnení úloh SAK, ktorú predniesol predseda SAK Ing. J. Kurák. V ďalšom bode, ktorý sa týkal rozpočtu SAK, predseda informoval správnu radu o zaslaní žiadosti o finančnú dotáciu ministromi kultúry na účely úhrady členského do EBLIDA, vydateľských nákladov na Bulletin SAK a na zabezpečenie účasti SAK na knižnom veľtrhu BIBLIOTÉKA '95. Správna rada opätovne prerokovala otázku účasti SAK na BIBLIOTÉKE '95. I napriek finančným ťažkostiam zrevidovala uznesenie, ktoré prijala na zasadaní správnej rady dňa 14. marca 1995, a rozhodla, že sa SAK s konečnou platnosťou zúčastní BIBLIOTÉKY '95 a bude sa prezentovať novými formami knižnično-informačných služieb. Odbornú skupinu pre

výstavu BIBLIOTÉKA '95 bude viesť Dr. L. Čelková. V rôznom správna rada schválila návrh loga SAK s dotvorením názvu. Predseda SAK informoval o ponuke Českej asociácie knižníc zúčastniť sa na knižnom veľtrhu vo Frankfurtu. DBI sa obrátil na Ing. Kuráka so žiadosťou o zabezpečenie slávnostného odovzdania daru nemeckých vydavateľov v priestoroch SITK. Mgr. Golis vystúpil s najnovšími informáciami o priebehu realizácie experimentu RKC v Čadci. Vyjadril požiadavku na zorganizovanie konferencie k problematike budovania RKC. Správna rada podporila zvolanie konferencie v termíne konania BIBLIOTÉKY '95.

(Žil.)

O čom sa rokovalo na valnom zhromaždení Slovenskej asociácie knižníc

Dňa 18. mája 1995 sa konalo valné zhromaždenie Slovenskej asociácie knižníc v priestoroch Mestskej knižnice v Bratislave. Rokovanie otvorila Dr. E. Vefasová, podpredsedníčka SAK. Súčasne privítala predsedu SSK Dr. D. Katuščáka, ktorý sa zúčastnil rokovania ako hosť, a zástupcov zo 41 členských knižníc.

Predseda SAK Ing. J. Kurák v prvom bode programu predniesol správu o činnosti SAK a priebežnom plnení uznesenia z valného zhromaždenia SAK z 15. novembra 1994.

Druhý bod programu bol venovaný návrhu rozpočtu SAK na rok 1995.

V rámci diskusie predseda SSK Dr. D. Katuščák informoval valné zhromaždenie o spoločných aktivitách SSK a SAK, ktoré zaujali jednotné a konštruktívne stanovisko k postaveniu SNK - MS, k zámeru zriaďovania regionálnych kultúrnych centier. Pozitívne hodnotil vzájomnú spoluprácu medzi SAK a SSK. K transformácii regionálnych kultúrnych centier odznali ďalšie diskusné príspevky. Mgr. Golis informoval o priebehu experimentu integrácie regionálnych kultúrnych centier v Čadci, o jeho výhodách a nevýhodách. Diskutujúci poukázali na nejasnú koncepciu a nedostatočnú pripravenosť transformácie, najmä na jej negatívny dopad na knižnice v regiónoch. V závere diskusie Dr. D. Katuščák navrhol, aby sa vypracoval návrh odborných kritérií experimentu integrácie kultúrnych zariadení z hľadiska knižníc. Valné zhromaždenie návrh prijalo ako uznesenie s tým, že vypracovaný materiál zašle SAK na MK SR.

Valné zhromaždenie schválilo správu o činnosti Správnej rady SAK a rozpočet SAK na rok 1995. Zároveň prijala za členov SAK tieto organizácie:

- Knižnica Obchodnej a priemyselnej komory,
- Knižnica Ústavu pre jazykovú a odbornú prípravu zahraničných študentov UK,
- Okresná knižnica Humenné.

(Žil.)

(Ne)vytvárať regionálne kultúrne centrá?

Na zasadnutí 14. marca 1995 sa správna rada SAK zaoberala okrem iného aj návrhom Ministerstva kultúry SR na nové organizačné usporiadanie miestnej a regionálnej kultúry - návrhom na zriadenie tzv. regionálnych kultúrnych centier. Ide o uplatnenie modelu integrovaného inštitučného článku s plnou právnou subjektivitou, ktorý sa vytvorí splnutím všetkých rezortných, doteraz samostatných štátnych kultúrnych zariadení a inštitúcií v okrese (regionálne kultúrne strediská, okresné knižnice, múzeá, galérie, divadlá, hvezdárne atď.) do jednej organizačnej jednotky, riadenej štátnym intendantom s príslušným administratívnym aparátom. Metodickú pôsobnosť vo vzťahu k jednotlivým špecializovaným pracoviskám novovytvorených inštitúcií budú mať príslušné celonárodné inštitúcie (SNM, SNG, SNK, NOC atď.). Navrhovateľom tohto riešenia nemožno uprieť snahu o zvýšenie obsahovej i ekonomickej efektívnosti v oblasti riadenia miestnej a regionálnej kultúry, čo je požiadavka veľmi správna a aktuálna. Treba súhlasiť so snahou o presun časti finančných prostriedkov zo zabezpečenia servisných činností na kultúrne aktivity, so znížením počtu priamo riadených organizácií MK SR a zmenšením rozsahu jeho administratívno-správnych činností, zlepšením koordinácie, väčšou iniciatívou a zlepšením činnosti kultúrnych zariadení, so snahou o efektívnejšie využívanie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu a ich usmernenie na prioritné úlohy štátnej kultúrnej politiky, s posilnením princípov regionalít v kultúre a náležitou väzbou na nové územno-správne členenie. Pri zabezpečovaní týchto zámerov chce aj naša asociácia aktívne pomáhať. Zhodli sme sa však aj na správnej rade SAK, že navrhované riešenie tieto očakávania pravdepodobne nesplní. Usudzujeme, že ani vcelku krátkodobý a do iných lokálnych podmienok ťažko prenosný experiment z okresu Čadca uvažované riešenie neodobrí. Zriaďovanie RKC sme preto nepodporili a odporúčame pri transformácii miestnej a regionálnej kultúry, najmä knihovníctva, vecne a časovo azda náročnejší postup, ale - podľa našej mienky - pre rozvoj kultúry vhodnejší a v nových podmienkach prínosnejší. Ide nesporne o zložitú problematiku, preto nemôžeme a nechceme ani naše stanovisko tvrdohlavo absolutizovať; budeme však ďalší vývoj starostlivo sledovať a pomáhať pri hľadaní optimálnych koncepčných riešení. Stanovisko, ktoré prijala správna rada SAK, uvádzame nižšie v plnom znení.

(jk)

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA KNIŽNÍČ Bratislava Stanovisko k zámerom vytvárať RKC

Návrh na konštituovanie regionálnych kultúrnych centier ako organizačnej štruktúry nemožno považovať za dostatočne zdôvodnený. Okrem iného tento návrh:

1. **Nedostatočne definuje ciele, ktoré sa predpokladá dosiahnuť**, v konfrontácii s existujúcim stavom:

a) *v rovine vecnej* - napr. ako salepší dostup verejnosti k poznatkom a informáciám v podmienkach prehlbujúcej sa transformácie spoločnosti na informatickú, najmä mládeže

a ako/čím možno také zlepšovanie preukázať; praktické skúsenosti z takýchto riešení nie sú pozitívne;

b) v *rovine ekonomickej* - predpokladané prínosy z vytvorenia servisných stredísk nie sú nijako kvantifikované a podložené konkrétnymi analýzami.

2. Zavádza do systému uniformitu a centralizačné prístupy, čo je v rozpore so všeobecnými decentralizačnými snahami. Táto uniformita je v rozpore s konkrétnou situáciou v mestách a obciach - tá je rôznorodá podľa veľkosti a významu miest, počtu a povahy kultúrnych zariadení atď. K problémom bude nutné pristupovať diferencovane.

3. Nezhľadňuje skúsenosti z integrácie knižníc do mestských a miestnych kultúrnych stredísk v minulosti. Podľa vyjadrenia mnohých okresných knižníc sú tieto skúsenosti negatívne, lebo znamenali stratu právnej subjektivity integrovaných zariadení, zvýšenie administratívneho aparátu, nárast finančných nákladov na mzdové prostriedky a prevádzku zariadení, devastáciu odbornej činnosti integrovaných zložiek (osobitne knižníc), nekompetentné zasahovanie do odbornej činnosti knižníc, neoperatívnosť pri riešení každodenných úloh jednotlivých zariadení.

4. Neberie do úvahy, že sa pripravuje nové územné usporiadanie. Zákon o novom územnom usporiadaní sa pripravuje, nemožno teda o problémy v regiónoch rozhodnúť bez regionálnych orgánov a nadväzne v ďalších miestach bez mestských orgánov (ak nechceme absolvovať opakované zmeny - teraz do RKC, v novom územnosprávnom usporiadaní znovu). Návrh v podstate kopíruje terajšiu "okresnú" štruktúru. Bude to tak?

5. Neberie do úvahy, že v dotknutých sídlach sú v súčasnosti viaceré knižnice patriace rôznym rezortom (samospráva, MK, MŠV a iné) a je nevyhnutné, aby knižnice prioritne spolupracovali po odbornej línii.

Knižnice treba chápať aj ako informačné pracoviská, ktoré sú predovšetkým súčasťou národného knižnično-informačného systému. Z uvedených dôvodov nepovažujeme zriaďovanie RKC za vhodné riešenie.

Akceptujeme, že MK SR nemôže priamo riadiť súčasný počet organizácií. Malo by si ponechať len organizácie celoslovenského významu, ostatné by sa mali dostať do polohy verejnoprávných organizácií, resp. do riadenia regionálnych a mestských orgánov. Tento proces by mal prebiehať, pokiaľ ide o knižnice, postupne.

Združovanie knižníc má nádej na úspech iba vtedy, ak sa bude opierať o vecnú, obsahovú, odbornú stránku. Celému procesu by zásadne pomohlo skoré prijatie zákonov (či noviel):

- o obciach,
- o územnosprávnom usporiadaní,
- o knižničnej činnosti (knižniciach),
- o neziskových/verejnoprávných organizáciách,
- o SNK (MS).

Slovenská asociácia knižníc ponúka v tomto zmysle Ministerstvu kultúry SR všemožnú pomoc a podporu.

V Bratislave dňa 14. marca 1995

Slovenský knihovnícky kongres Knižnice '96

Koncepcia a organizačný návrh

Slovenský knihovnícky kongres so skráteným názvom Knižnice '96 je ťažiskovou akciou slovenského knihovníctva konanou roku 1996.

Spolok slovenských knihovníkov už dvadsaťpäť rokov organizuje informatické semináre (INFOS), ktoré sú jedinečným odborným podujatím, na ktorom sa slovenská knihovnícka a informatická komunita v ročných intervaloch stretáva a počas niekoľkých dní sa pracovne zaoberá aktuálnymi a perspektívnymi otázkami aplikovanej informatiky, informačnej technológie a informatizácie v knihovníctve a dokumentácii. Tradícia seminárov INFOS je hlboko zakorenená v slovenskej knihovnícko-informačnej komunite. Tieto semináre sú však relatívne špecializované a na ich organizovaní sa podieľa tradične hlavne informatická sekcia.

Na pôde Spolku slovenských knihovníkov i Slovenskej asociácie knižníc, jednotlivých knižníc a ďalších inštitúcií sa organizuje každoročne niekoľko špecializovaných vedeckých, odborných, kooperačných, vzdelávacích celoslovenských alebo regionálnych podujatí, ktoré napomáhajú vzostup slovenského knihovníctva. Nemáme však odbornú a spoločenskú platformu, ktorá by mohla slúžiť ako priestor na pluralitnú výmenu názorov, rozvoj neformálnych spoločenských osobných kontaktov, zblížovanie stanovísk vo vzťahu k najdôležitejším otázkam a problémom slovenského knihovníctva.

Všetci pociťujeme, že knihovníci nemajú vlastne reprezentatívnu platformu, ktorá by dala im samotným, ako aj iným občanom Slovenska a svetu, riadiacim orgánom Slovenskej republiky, celému verejnému a privátnemu sektoru, miestnym autoritám a komunitám vedieť o našich: problémoch a dôležitosti knižníc a našej knižnično-informačnej práci pre slovenskú kultúru, vzdelávanie a hospodárstvo. Prvou úlohou kongresu je teda navonok informovať komplexne o slovenskom knihovníctve.

Mnohí si tiež uvedomujeme, že transformačné procesy celého slovenského života sa dotýkajú aj slovenského knihovníctva, knižníc, knižničných fondov, knižničných služieb, postavenia knihovníkov a podobne. O kľúčových problémoch transformácie slovenského knihovníctva a o spôsoboch ich riešenia by mali byť knihovníci informovaní a sami by sa mali na stratégii transformácie aktívne podieľať. Druhou úlohou kongresu je teda hľadať formy a metódy transformácie a rozvoja slovenského knihovníctva, riešenie organizačných a ekonomických podmienok existencie slovenských knižníc, a najmä hľadanie ciest sústavného skvalitňovania knižnično-informačných služieb občanom.

Hlavnými črtami knihovníckeho kongresu by mali byť odbornosť, univerzálnosť, praktickosť a koncepcnosť.

Podobné akcie sa v pravidelných intervaloch na národnej úrovni uskutočňujú napokon aj v iných krajinách (Rakúsko, Nemecko, Francúzsko, USA atď.).

Organizovaním knižničného kongresu by nemali byť dotknuté iné spolkové akcie, ktoré si plánuje knižnička, bibliografická a infromatická sekcia, prípadne niektoré odborné skupiny.

Problémov slovenského knihovníctva je neúrekom a mali by sme o nich sústredene a vecne hovoriť, vyjasňovať si stanoviská a formulovať všeobecne prijateľné východiská.

Kongres by sa mal konať každoročne v takom rozsahu, ako to dovoľia podmienky a so zreteľom na aktuálne potreby knižníc na Slovensku.

Na kongrese (kongresoch) sa posúdia všetky podstatné otázky transformácie a rozvoja slovenského knihovníctva, hlavne stanovenie priorít, stratégie rozvoja a stratégie zmien. Predstavenstvo Spolku slovenských knihovníkov spolu s predstaviteľmi Slovenskej asociácie knižníc, Matice slovenskej, katedry knihovníctva a vedeckých informácií FiF UK sa ako organizátori kongresu obracajú na všetkých knihovníkov, odborníkov z praxe i teórie, aby sa aktívne zúčastnili na príprave kongresu. Uvítali by sme, keby sa naši členovia aktívne prihlásili so svojimi návrhmi, ktoré by sa týkali obsahového zamerania kongresu alebo jeho organizácie. Uvítali by sme tiež, keby sa každý podľa svojich možností pričinil o jeho dobrú prípravu a priebeh. Musíme sa zaktivizovať vo svojej profesii a dať o sebe vedieť navonok. Naše problémy a zámery sú problémami a zámermi slovenskej kultúry, rozvoja vzdelania a informovanosti.

Organizátori navrhujú, aby ste všetci zväžili možnosť svojej účasti na kongrese formou referátu, koreferátu alebo diskusného príspevku. Navrhujeme, aby sa príspevky týkali hlavne týchto okruhov:

- otázky knižničnej legislatívy,
- otázky vzťahu knižníc s privátnym a štátnym sektorom,
- problémy financovania knižníc a zdrojov,
- problémy vzťahov knižníc so samosprávami obcí a miest s regionálnou samosprávou,
- problémy knižnično-informačnej vedy, teórie, knižničného vzdelávania a školstva,
- problémy spoločenského postavenia a platov knihovníkov, profesionálny kódex knihovníka (i profesionálne komunity - bibliofili, exlibristi, zberatelia, antikvári...),
- otázka kooperácie knižníc,
- slovenské knihovníctvo a Európska únia,
- zásadné problémy a priority bibliografie (retrospektívna konverzia),
- rozsiahla oblasť problémov knižničných služieb,
- problematika knihovníctva ako odboru, stav knižničnej vedy a jej hlavných disciplín.

Je samozrejmé, že žiadny kongres nevyrieši vyčerpávajúco všetky uvedené otázky a problémy. Kongres treba chápať ako profesionálnu otvorenú platformu. Ťažiská a dôrazy sa môžu z roka na rok meniť. Zásadnejšie otázky by sa mali každoročne prerokovať kongresovou formou v pléne a špeciálnejšie problémy by sa posúdili v sekciách a pracovných skupinách a so závermi by sa takisto oboznámili všetci účastníci kongresu.

Návrhy prosíme poslať na adresu Spolku slovenských knihovníkov v Bratislave na meno Dr. Hanky Vydrovej, predsedkyne Knižničnej sekcie SSK. Organizátori podľa vašich návrhov a aktivity spresnia program kongresu.

Chceli by sme, aby sa kongres konal v 1. polroku 1996 v Nitre.

Za organizátorov: PhDr. Dušan Katusčák, CSc.,
predseda SSK

25. jubilejný informatický seminár INFOS '95

Doc. PhDr. Soňa Makulová, CSc.
FiF UK, Bratislava

Ak povieťe INFOS, každému knižničnému a informačnému pracovníkovi sa v mysli vybaví odborný seminár, o ktorom právom možno povedať, že znesie aj tie najnáročnejšie medzinárodné kritériá. Nemyslím tým iba odbornú úroveň seminárov, ale aj celkové organizačné zabezpečenie a neformálnu atmosféru, ktoré robia z INFOS-ov niečo neopakovateľné a jedinečné. Seminára INFOS prispeli k tomu, že automatizácia knižnično-informačných procesov na Slovensku napriek objektívnym ťažkostiam (nespohľadivá výpočtová technika a absencia telekomunikačnej techniky) dodržiavala vždy základné princípy automatizácie a držala krok so svetovým trendom. V posledných rokoch sa seminára INFOS obohatili aj o časť prezentácie jednotlivých firiem a treba s potešením konštatovať, že čas, kedy sa o automatizácii iba hovorilo, je už dávno za nami.

Zdá sa byť až neuveriteľné, že v dňoch 3.-6. apríla 1995 sa v Jasnej pod Chopkom konal už 25. jubilejný informatický seminár. Pri tejto príležitosti nemôžem nespomenúť toho, kto sa zaslúžil najviac o to, že napriek mnohým ťažkostiam sa tieto semináre rok čo rok konajú. Doc. Ing. Štefana Kimličku, CSc., vedúceho katedry knihovníctva a vedeckých informácií FiF UK netreba našej odbornej verejnosti predstavovať. Stál pri zrode informatických seminárov a sám aj väčšinu z nich organizoval.

Sú to, samozrejme, aj mnohí ďalší nadšenci, ktorí bez nároku na odmenu rok čo rok pripravovali seminára INFOS po odbornej a organizačnej stránke, starali sa o to, aby každý účastník dostal hneď pri prezentácii zborník a pod. Väčšinu z nich sami poznáte, ale iba tí, čo organizovali podobné akcie, vedia oceniť, koľko mravenčej práce a úsilia ich stálo to, aby seminára INFOS predstavovali špičkové odborné podujatie.

Ústredná téma 25. jubilejného informatického seminára bola "Informačné zdroje - ich tvorba, využívanie, informačný trh." Obsah jednotlivých príspevkov bol rôznorodý, od hodnotiacich koncepčných príspevkov až po prezentáciu jednotlivých pracovísk. Potešiteľné je, že na seminároch INFOS sa čoraz väčšími prezentujú aj okresné knižnice s veľmi dobrými príspevkami.

Seminár otvoril predseda Informatickej sekcie Spolku slovenských knihovníkov Ing. Ján Guľa, ktorý v emotívne ladenom príspevku priblížil účastníkom všetky problémy súvisiace s organizovaním seminárov INFOS, ocenil prínos jeho jednotlivých organizátorov a stručne charakterizoval jeho zameranie. Tu treba oceniť prácu organizačného výboru

Informatickej sekcii SSK, ktorý stojí pred ťažkou úlohou v súčasných ekonomických podmienkach organizovať podobné podujatia tak, aby neboli stratové. PhDr. Daniela Gondová ako dlhoročná členka organizačného výboru v svojom príspevku fundovane zhodnotila obsahovú stránku a prínos jednotlivých seminárov. Zaujímavá bola aj štatistická analýza prispievateľov. Cenným je bibliografický zoznam jednotlivých zborníkov. Tieto si môžu knižnice za symbolickú cenu objednať na adrese Spolku slovenských knihovníkov.

Semináre INFOS sa od začiatku venovali zavádzaniu automatizácie do knižnic a informačných stredísk. K mimoriadne zaujímavým a koncepčným patril príspevok PhDr. Dušana Katuščáka, CSc., venovaný informatizácii v slovenskom knihovníctve. Autor vidí problematiku informatizácie vo viacerých rovinách a správne načrtáva základné východiská a problémové okruhy. Zdôrazňuje skutočnosť, že ak sa Slovensko chce dostať do Európskej únie, musí sa usilovať o takú úroveň informatizácie, ktorá umožní ľahkú integráciu s informačnými systémami a informačným štandardom Európskej únie. Cennými sú autorove odporúčania na ďalší postup informatizácie v slovenskom knihovníctve.

O knižničných výskumných a vývojových programoch a projektoch v Európe hovoril podrobne v svojom príspevku Ing. Igor Prokop. Pri jednotlivých programoch a projektoch uvádza aj ich koordinátora, čo je cenný zdroj informácií pre knižnice. Netreba objavovať už objavené, ale snažiť sa o spoluprácu a využitie dosiahnutých skúseností.

K zaujímavým patril príspevok PhDr. Anny Stöcklovej k hodnoteniu automatizovaných knižničných systémov. Príspevok predstavoval návod požiadaviek na systém pri dodávateľskej a používateľskej demonštrácii.

Pojem CASLIN už netreba našej odbornej verejnosti predstavovať. Každoročný INFOS mu venuje patričnú pozornosť. Dá sa povedať, že tohtoročný INFOS mu venoval celý deň. Slovenskú národnú knižnicu Matice slovenskej predstavili v svojich príspevkoch viacerí autori. Ing. Milan Rakús hovoril o realizácii projektu CASLIN v SNK. Jeho príspevok vhodne dopĺňal príspevok Ing. Daniely Slížovej "Súborný katalóg CASLIN". Podrobne sa venovala jeho definovaniu, funkciám, zásadám budovania, správe, ale aj kategorizácii účastníkov z hľadiska jeho budovania, využívania a údržby. O národnom programe retrokonverzie (princípoch, metódach a cieľoch) hovoril v svojom príspevku PhDr. Miloš Kovačka, CSc., a o národnom programe štandardizácie vo svetle ISBD PhDr. Anna Kucianová.

O zavádzaní projektu CASLIN v Národnej knižnici v Prahe informoval príspevok Ing. Miloša Svobodu, o zvolených metódach retrospektívnej konverzie generálneho katalógu, ktorý obsahuje 3 milióny lístkov, PhDr. Bohdana Stoklasová. Na príspevok nadväzovala informácia Ing. Miroslava Bareša z firmy COMDAT so sídlom v Prahe o technickom riešení retrokonverzie katalógov. K veľmi zaujímavým patril príspevok Adolfa Knolla o politike Národnej knižnice v oblasti digitalizovania významných historických rukopisov a retrospektívnej konverzie katalógov a bibliografií.

Globálna sieť Internet sa čoraz väčšmi dostáva do povedomia pracovníkov v knižniciach a informačných strediskách. Témou Internetu sa v svojich príspevkoch zaoberali viacerí autori. PhDr. Jela Steinerová, CSc., v svojom príspevku na základe praktických skúseností predstavila moderné informačné služby Kongresovej knižnice a čo je dôležité, zdôraznila význam aktívneho využívania Internetu v službách knižnic a potrebu kvalitatívnej zmeny knižnično-informačných služieb. Veľkú úlohu tu musí zohrať systém

vzdelávania a rekvalifikácie. Ing. Marián Vaňo a doc. PhDr. Soňa Makulová, CSc., v svojich príspevkoch predstavili služby Internetu, ale aj základné nástroje navigovania a vyhľadávania, akými sú Gopher a World Wide Web. K zaujímavým príspevkom o využití siete Internet na získavanie úplných textov dokumentov patril článok autoriek PhDr. Ľubomíry Šoltésovej, Ing. Júlie Vokálovej a PhDr. Silvie Svitaníchovej.

Semináre INFOS sa venujú už pravidelne aj problematike hypertextu a hypermédií. Tohto roku sa na seminári predstavil pán Robert Newton z katedry knižničnej a informačnej vedy na Robert Gordon's University v Aberdeene vo Veľkej Británii. Katedra má efektívnu spoluprácu s katedrou knihovníctva a vedeckých informácií FiF UK. Pán Newton prakticky predviedol multimediálny hypertextový systém na výučbu klasifikácie. Systém je vytvorený v programovom prostredí Multimedia Toolbook 3.0, ktorý patrí k najrozšírenejším programovým produktom pre vytváranie multimediálnych aplikácií. Doc. PhDr. Jozef Piaček, CSc., informoval o viacročnej teoretickej a praktickej práci pri budovaní hypertextových encyklopédií na FiF UK. Ide o celý rad hypertextových technológií, ktoré autor súborne označuje pod názvom FILIT.

O význame citácií ako o zdrojoch informácií vedeckého pracovníka hovorila v svojom príspevku Ing. Eva Krištofičová, CSc., z katedry knihovníctva a VI FiF UK. Teoretické tvrdenia boli podložené konkrétnymi výsledkami v rámci riešenia grantovej úlohy. Doc. Ing. RNDr. Jozef Lipták, CSc., v svojom príspevku predstavil firmu Kompass, ktorá sprístupňuje informácie o firmách a výrobkoch. Zdôraznil potrebu poskytovania platených informačných služieb v oblasti marketingu.

Každý rok sa v rámci seminárov INFOS venuje právom pozornosť programovému systému CDS/ISIS. Jeho možnosti a konkrétne aplikácie demonštrovali vo svojich príspevkoch Ing. Pavla Stančíková, CSc., spolu s Ing. Jánom Gotthardom a Ing. Emil Moncman.

Slovenská technická knižnica sa na seminári predstavila v spoločnom príspevku Ing. Zuzany Kaffanovej, PhDr. Aleny Appelovej, CSc., a Ing. Ondreja Lábskeho, CSc. Prítomných oboznámili s najaktuálnejšími informáciami o implementácii automatizovaného knižnično-informačného systému BIS-C v SITK.

ŠVK Košice patrí k prvým knižniciam na Slovensku, ktorá mala automatizovaný výpožičný systém. PhDr. Anna Kerulová a Ing. Marián Borov zhodnotili jeho vývoj a doterajšie skúsenosti s jeho využívaním.

PhDr. Dagmar Vrablicová oboznámila prítomných s možnosťami informačných zdrojov Slovenskej pedagogickej knižnice vo vzťahu ku knižniciam na základných a stredných školách.

Záver seminára patril prezentácii výsledkov automatizácie menších knižníc. RNDr. Tibor Menyhért z firmy ACOM, s. r. o., v Košiciach načrtnol zaujímavý projekt budovania Spoločnej bázy dát knižnic vlastniacich systémy LIBRIS a BIBLIS. Projekt by mal byť otvorený knižniciam, ktoré využívajú iné systémy. O skúsenostiach Knižnice pre mládež mesta Košice s revíziou fondov pomocou počítača informovala Viera Eliášová. Automatizáciu v Okresnej knižnici Trnava predstavili vo svojom príspevku PhDr. Helena Noomanová a Jana Brliťová.

Odborná úroveň seminárov odzrkadľuje aj úroveň vysokoškolského a stredoškolského vzdelávania. Na tohtoročnom INFOS-e prezentovalo výsledok svojej pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti 5 učiteľov z katedry knihovníctva a vedeckých informácií.

PhDr. Tibor Trgiňa, riaditeľ mimoriadne progresívnej Školy knižnických a informačných štúdií v Bratislave, predstavil nový učebný program, ale aj plány do budúcnosti, ktoré plne odrážajú súčasné trendy v uchovávaní, spracovaní a distribuovaní informácií.

Na seminári sa prezentovali naše aj zahraničné firmy. Firmy Minerva z Viedne a Probos z Bratislavy pripravili účastníkom príjemný spoločenský večer spojený s tombolou. Automatizované knižnično-informačné systémy predvádzali firmy ACOM, s. r. o., v Košiciach, TINLIB Praha, Cosmotron Systems Ltd. a firma EX LIBRIS predstavovala systém ALEPH. Firma EX LIBRIS pripravila účastníkom záverečnú recepciu.

Disky CD-ROM predvádzala dnes už renomovaná firma Albertina Slovakia. Prezentácia firmiem bola mimoriadne užitočným sprievodným programom a myslím si, že mnohé knižnice sa práve na INFOS-och rozhodli o ďalšom postupe automatizácie.

Čo dodať na záver? Štyri dni seminára v krásnom vysokohorskom prostredí Nizkých Tatier sa určite zapísali do spomienok jeho účastníkov. Treba vyzdvihnúť organizačnú aj odbornú úroveň seminára. Napriek obavám organizátorov o možnostiach nenaplnenia dostatočného počtu účastníkov (vzhľadom na finančné ťažkosti knižníc) sa seminára zúčastnilo rekordných takmer 200 účastníkov. Nestačila ani kapacita Zotavovne SNP v Jasnej pod Chopkom. Treba už len zaželať jeho organizátorom, ale aj aktívnym prispievateľom a účastníkom, aby to množstvo informácií aktívne zúročili v ich ďalšej práci.

Debarierizácia Verejnej knižnice J. Bocatia v Košiciach

PhDr. Klára Kernerová

Verejná knižnica J. Bocatia, Košice

Trávenie voľného času vo verejných knižniciach nadobúda v súčasnosti čoraz väčší význam najmä pre starších ľudí, sociálne slabšie vrstvy, nezamestnaných, ale aj telesne postihnutých. Bohužiaľ, práve pre poslednú skupinu ľudí je vo väčšine prípadov návšteva knižnice neprekonateľnou bariérou. Dôvod? Umiestnenie knižnice na poschodí.

Takto situovaná je aj Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach. Jej architektonicko-prevádzkové bariéry nemohli "vozičkari" prekonať celé desaťročia. Služby týmto telesne postihnutým spoluobčanom sa obmedzovali iba na donáškovú službu domov. Ale aj starší čitatelia mali s návštevou knižnice problémy a mnohí ju prestali navštevovať kvôli schodom. Roku 1994 vznikla pre všetkých týchto ľudí nová možnosť, keď Ministerstvo kultúry SR poskytlo knižnici účelovú dotáciu na debarierizáciu jej priestorov.

Je symbolické, že sa tak stalo v roku vydania Manifestu UNESCO, v zmysle ktorého majú byť služby knižnice fyzicky prístupné všetkým členom komunity, a v roku 70. výročia zverejnenia knižnice.

Po 70-tich rokoch existencie knižnice došlo konečne k odstráneniu architektonických bariér v centrálnej budove na Hlavnej ul., ktorú navštevuje najväčší počet čitateľov (takmer 9 000).

Realizácia tejto úlohy však nebola jednoduchá, pretože knižnica sídli v pamiatkovo chránenej budove. Po náročných konzultáciách s Ústavom pamiatkovej starostlivosti v Košiciach bol vypracovaný projekt debarierizácie, ktorý zahŕňal úpravu dvora, vstupu do čítárne na prízemí, úpravu podlahových krytín a inštaláciu výfahu za prísneho rešpektovania historického charakteru budovy. Stavebné úpravy boli naplánované a zosúladené tak, aby sa minimálne obmedzila prevádzka knižnice.

Počas dvojmesačných rekonštrukčných prác bola knižnica pre verejnosť zatvorená iba 4 dni.

Slávnostné sprístupnenie debarierizovaných priestorov sa uskutočnilo dňa 21. marca 1995. Zúčastnili sa ho zástupcovia MK SR, NK MS v Martine, predstavitelia mesta a ďalší hostia. Naplnila sa tak dávna túžba knihovníkov, ale najmä imobilných a starších Košičanov, dostať sa do knižnice bez bariér. Z tejto skutočnosti sa tešil aj najstarší čitateľ knižnice 100-ročný pán František Polnisch, ktorý si teraz opäť môže osobne požičiavať knihy. Ocenili to aj zástupcovia Zväzu pre telesne postihnutých. Pre ich členov má kniha a knižnica obzvlášť významný relaxačný a humanizačný rozmer. Čaká ich tu takmer 200 000 kníh a 230 titulov novín a časopisov.

Sme radi, že aj knihovníci Verejnej knižnice Jána Bocatia môžu prispieť k príjemnému a hodnotnému využívaniu voľného času našich imobilných spoluobčanov, najmä keď bezbariérové kultúrne a vzdelávacie zariadenia v Košiciach sú skôr výnimkou ako pravidlom.

UNAL - The UNESCO Network of Associated Libraries

Mgr. Vlasta Cikatricisová
Slovenská technická knižnica, Bratislava

Myšlienka založiť Sieť asociovaných knižníc UNESCO sa vyvíjala dlhší čas, rozhodujúci vplyv na jej realizáciu mala roku 1985 konferencia vo Florencii pod názvom UNESCO ako vydavateľ: knihy ako most medzi kultúrami. Vychádzalo sa zo skutočnosti, že knižnice vytvárajú ideálne prostredie na šírenie vedomostí. Ich cieľom je vytváranie prístupu čo najširšej komunity k informáciám, pričom na splnenie tohto cieľa zhromažďujú dokumenty ako zdroje informácií a neoceniteľných myšlienok. Knižnice a siete sú efektívnym a vhodným nástrojom pre medzinárodné porozumenie a realizáciu cieľov UNESCO, pretože UNESCO má podobné ambície v tom zmysle, že knihy a čítanie považuje za prostriedky napomáhajúce medzinárodné porozumenie. Záujmom UNESCO je zabezpečiť široký prístup ku knihám a odstrániť akékoľvek prekážky v tomto procese. Konkrétnym naplnením týchto myšlienok bolo začiatkom roku 1990 založenie Sieť asociovaných knižníc UNESCO.

Hlavným účelom bolo združiť knižnice z celého sveta, ktoré chcú spolupracovať s UNESCO alebo v rámci dohôd o spolupráci medzi sebou navzájom, s cieľom:

- posilniť medzinárodné porozumenie,
- podporiť a presadzovať dialóg medzi kultúrami,
- rozširovať poznatky o kultúrach menšín,
- pozdvihnúť uvedomovanie si medzinárodných problémov,
- vyvíjať niektoré z hlavných aktivít UNESCO, ako napr.:
  - podpora mieru a ľudských práv,
  - boj proti negramotnosti,
  - ochrana životného prostredia,
  - kultúrny, ekonomický a sociálny rozvoj,
  - pozdvihnutie postavenia žien.

Uvedené ciele napĺňa UNAL rôznymi prostriedkami, najmä organizovaním nasledujúcich aktivít:

- výstavy pripravované na základe existujúcich fondov knižnice a prípadná výmena s inými knižnicami (výstavy na rôzne témy od miestnych otázok, najmä histórie a umenia po národnú kultúru a globálne problémy, hlavne tie, ktoré korešpondujú s prioritnými témami UNESCO: mier, ľudské práva, životné prostredie, gramotnosť a rozvoj),
- literárne podujatia rôznych druhov (prednes poézie, besedy s autormi, umožnenie prekladateľom hovoriť o knihách, ktoré preložili - poskytnutie hlbšieho pohľadu na prácu zahraničných autorov a zahraničnú kultúru),
- diskusie o aktuálnych problémoch týkajúcich sa miestnej komunity, krajiny ako celku alebo svetovej komunity, významných nových publikácií alebo o problémoch v oblasti vzdelávania, vedy, kultúry a komunikácie v celosvetovom kontexte,
- výmena materiálov, informácií alebo osôb medzi knižnicami,
- iné spôsoby kooperácie, ktoré by viedli k zlučovaniu aktivít a dohodám medzi členmi,
- semináre napomáhajúce výmenu informácií a skúseností medzi členskými knižnicami.

Takto konštituovaná sieť je ďalším článkom reťaze, ktorá okrem nej zahŕňa hlavne združený školský systém, asociácie, strediská a kluby UNESCO.

Asociovaná knižnica je teda akákoľvek knižnica, ktorá je otvorená čo najširšej verejnosti a chce v záujme medzinárodného kultúrneho dialógu spolupracovať s knižnicami v iných krajinách. Vzhľadom na rôzne organizačné usporiadanie knižníc v jednotlivých krajinách to môžu byť rôzne knižnice - najmä verejné a mestské, ale aj veľké ústredné, univerzitné, školské až po mobilné.

Úlohou UNESCO je pritom vykonávať funkciu centra alebo základne pre členské knižnice prostredníctvom spoločného bulletinu "UNAL INFO", ktorý je zameraný nielen na informovanie o členských aktivitách, ale publikuje tiež požiadavky členských knižníc, návrhy na spoluprácu a podnety, aby sa tak zabezpečila lepšia vzájomná informovanosť. UNESCO okrem toho navrhuje rôzne aktivity, organizáciu seminárov v jednotlivých kra-

jinách sveta, resp. sa podieľa na ich organizácii v rámci programu UNAL a zverejňuje výsledky takýchto seminárov.

Do činnosti UNAL sa môže zapojiť každá verejná knižnica, ktorá slúži dospelým, mládeži alebo deťom a je otvorená aktivitám siete. Záujemci sa môžu kontaktovať na adrese:

Coordinator of UNAL
General Information Programme
UNESCO, 7, Place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
Tel.: /1/ 45 68 44 32
Fax : /1/ 43 06 16 40

Na túto adresu zasielajú aj žiadost' o členstvo na príslušnom formulári, ktorého kópiu treba zaslať aj na národnú komisiu UNESCO na adresu:

Slovenská komisia pre UNESCO
Stromová 1
833 36 Bratislava

Členskými knižnicami UNAL za Slovenskú republiku sú v súčasnosti dve slovenské knižnice - Mestská knižnica v Hlohovci a Slovenská technická knižnica v Bratislave.

Bližšie informácie o podmienkach členstva v UNAL-e podáva odborná skupina pre zahraničné styky pri Slovenskej asociácii knižníc.

EBLIDA - European Bureau of Library, Information and Documentation Associations

Mgr. Vlasta Cikatricisová
Slovenská technická knižnica, Bratislava

Európska kancelária knižničných, informačných a dokumentačných asociácií združuje na rozdiel od celosvetovo zameranej IFLA európske knižnično-informačné asociácie. Potrebu založenia organizácie, ktorá by umožnila komunikáciu medzi asociáciami navzájom a Európskou komisiou, deklarovali počas konferencie IFLA v auguste 1987 v Brightone informačné a dokumentačné asociácie a delegáti z Európskej komisie. Na osobitnom stretnutí v máji 1991 v Londýne bola potvrdená potreba mimovládnej Európskej asociácie a delegáti prisľúbili finančnú podporu. Bola zriadená pracovná skupina na prípravu nevyhnutných dokumentov a praktických opatrení.

EBLIDA si pri svojom vzniku vytýčila nasledujúce ciele:

- podporovať konzultácie medzi členmi o záležitostiach spoločného záujmu,
- pracovať ako komunikačný kanál medzi členmi a predovšetkým medzi členmi a Európskou komisiou, Európskym parlamentom a inými inštitúciami Európskeho spoločenstva,
- vystupovať ako reprezentatívny hlas knižníckej a informačnej vedy v európskych záležitostiach,
- poskytovať služby a podporovať záujmy knižničného a informačného sektora jeho inštitúcií a pracovníkov v rámci Európy.

Slovenská asociácia knižníc bola prijatá za asociovaného člena EBLIDA roku 1995. Na pána Rossa Shimmona, prezidenta EBLIDA, sme sa obrátili s prosbou o pravidelné bezplatné zasielanie oficiálneho štvrťročníka - Newsletter EBLIDA, aby slovenské knižnice mohli byť priebežne informované o jej aktivitách. Zámerom Rady Európy je totiž prostredníctvom Newsletter EBLIDA vytvoriť komunikačný kanál pre spoluprácu medzi knižničnými asociáciami v Európe. Newsletter obsahuje informácie o vývoji v oblasti copyrightu, kultúry a v informačných technológiách. Okrem toho poskytuje informácie o knižničných asociáciách - členoch EBLIDA a o pripravovaných projektoch. V ďalších vydaniach sa bude venovať osobitná pozornosť užšej spolupráci členov EBLIDA s partnermi zo strednej a východnej Európy. V Newsletter budú tiež inzerované informácie o možnostiach výmenných pobytov pre knihovníkov.

Čím viac informácií máme, tým lepšie môžeme spolupracovať a využívať možnosti, ktoré poskytuje Európska únia. Vychádzajúc z tejto myšlienky pána Shimmona, prezidenta EBLIDA, zavádzame v Bulletin SAK pravidelnú rubriku - **EBLIDA informuje**.

Výber informácií zodpovedá členeniu v Newsletter EBLIDA, t. j. EÚ - copyright, EÚ - kultúra, EÚ - telematika, Rôzne, Projekty, Predstavujeme vám. Okrem toho to budú najnovšie správy, čerpané z mesačníka EBLIDA Hot News, ako aj informácie o pripravovaných konferenciách, seminároch, výstavách a iných akciách.

EBLIDA informuje

EÚ - COPYRIGHT

• **Komparatívna analýza týkajúca sa postavenia copyrightu v elektronickom sprístupňovaní dokumentov**

Profesori Bernt Hugenholtz a Dirk Visser z Inštitútu informačného práva v Holandsku nedávno vyhotovili z poverenia Európskej komisie komparatívnu analýzu o zákonoch copyrightu v krajinách EÚ a EFTA (Európske združenie voľného obchodu), týkajúcu sa elektronického šírenia dokumentov. Štúdia analyzuje a porovnáva zákony o copyrighte 18 krajín v súvislosti s elektronickým šírením dokumentov.

Materiál možno získať cez Official Publications Office of the European Communities (výhradný distribútor pre SR - Slovenská technická knižnica - EUR-OP).

- **Najnovšie informácie k európskej platforme používateľov copyrightu**

1. novembra 1994 sa začala séria workshopov o copyrighte, zameraných na prerokovanie národnej a európskej situácie a na projekty knižničných programov. Takisto sa diskutovalo o Dotazníku elektronického copyrightu a elektronického šírenia dokumentov. Výsledky uvedených workshopov a správa budú publikované v najbližšom vydaní Newsletter EBLIDA.

EÚ - KULTÚRA

- **V blízkej budúcnosti bude ustanovené Fórum EP pre knižný sektor**

16. novembra zorganizovala v Štrasburgu pani Larive (členka holandského parlamentu) stretnutie niektorých členov parlamentu a Federácie európskych vydavateľov, kde sa diskutovalo o založení Fóra EP pre knižný sektor. Vydavatelia vyjadrili svoj názor na pevne stanovené ceny kníh, daň z pridanej hodnoty a Program Gutenberg. Fixné ceny kníh už existujú vo Francúzsku, Holandsku i ďalších európskych krajinách, ale nikdy neboli aplikované na knihy z dovozu. Roku 1993 v Programe Gutenberg Európsky parlament jednohlasne schválil smernicu týkajúcu sa fixných cien kníh pri prekračovaní hraníc. Vzťahuje sa na regióny rovnakého jazykového spoločenstva.

V jednotlivých častiach Európy takisto existuje značný rozdiel medzi hodnotami dane z pridanej hodnoty. V Írsku, Nórsku a Spojenom kráľovstve je to 0 %, vo Švédsku to už predstavuje 25 % a v Holandsku 26 %. Európsky parlament a FEP hlasovali za 0 % daň z pridanej hodnoty na knihy spoločenského a kultúrneho významu alebo aspoň za nižšiu hodnotu tejto dane na knihy.

Pani Larive navrhla, aby sa vytvorilo Fórum EP, ktoré by analyzovalo a preskúmalo tieto problémy. Oficiálny názov Fóra by mal znieť: "Európske fórum o knihách a čítaní" a jeho prvá schôdzka bola stanovená na 1. aprílový týždeň 1995 v Štrasburgu. Téma schôdzky - "Knihy a informačná spoločnosť".

- **Publikácie o možnostiach prístupu k európskym dokumentom**

Od roku 1993 Európska komisia schválila 14 dokumentov utvárajúcich rámec pre dokonalejšiu informačnú a komunikačnú politiku, ako aj prenos informácií. Tieto dokumenty boli publikované spoločne v zväzku pod názvom: "The European Union: Opening up the channels of information". Možno ho získať bezplatne vo všetkých jazykoch EÚ prostredníctvom národného úradu Európskej komisie.

- **Stratégia budúcej spolupráce v oblasti kultúry a vzdelávania s krajinami strednej a východnej Európy**

Na svojom sumite v Essene Rada Európy neurobila žiadne rozhodnutie týkajúce sa časového rozvrhu a etáp vstupu krajín východnej a strednej Európy do Európskej únie. Stanovila však stratégiu, ktorá by sa mala realizovať v prípravnej fáze.

Členské štáty vyhlásili, že :

- kvôli väčšej transparentnosti a koordinácii v oblasti kultúry bude mať Európska komisia za úlohu bližšie stanoviť a identifikovať všetky terajšie i budúce programy Spoločenstva a jeho členských štátov, ako aj medzinárodných organizácií s pridruženými krajinami;

- nové kultúrne programy už predložené Európskou komisiou i tie, o ktorých sa v súčasnosti len rokuje, by mali byť sprístupnené krajinám tretieho sveta a v súlade s rozhodnutím Rady Európy z 27. júla 1994 by sa mala zabezpečiť primeraná účasť pridružených krajín na týchto programoch;
- európske aj bilaterálne dohody už zakotvili širokú škálu možností kultúrnej spolupráce vrátane zachovania dedičstva kultúry a architektúry, prekladov literárnych diel, vzájomnej výmeny nekomerčných umeleckých diel, filmovej produkcie a spolupráce v audiovizuálnej oblasti;
- medzi členskými štátmi Európskej únie na strane jednej a pridruženými štátmi na strane druhej existuje potreba dokonalejšieho oboznámenia sa so svojimi spoločenstvami navzájom, preto je nevyhnutné rozšíriť a prehĺbiť informačné úsilie;
- programy Európskej únie ako Leonardo, Socrates a Mládež za európsky program by mali byť na základe rozhodnutia Rady Európy z 27. júna 1994 sprístupnené pridruženým krajinám;
- veľký význam má bilaterálna spolupráca napr. v takých oblastiach, ako sú štrukturálna reforma odborného vzdelávania a rozvoj nových schopností, ktoré si vyžaduje ekonomický systém. Ďalej by sa malo zintenzívniť bilaterálne úsilie zamerané na rozšírenie vzájomnej výmeny univerzitných študentov i profesorov, na spoločný rozvoj učebných plánov, ako aj na vytvorenie priateľských vzťahov a stykov medzi školami a rozšírenie výučby európskych jazykov.

● **Pracovný seminár Rady Európy o reformách v oblasti legislatívy knižnic**

V dňoch 7. a 8. 11. 1994 Rada Európy zorganizovala pracovný seminár pod názvom "Reformovanie legislatívy knižnic v strednej Európe: potreby a očakávania." Cieľom tohto stretnutia odborníkov bolo: uskutočniť analýzu právnej situácie vo verejných, univerzitných aj národných knižniciach stredoeurópskych krajín a podať obraz o reálnej situácii knižničnej legislatívy v troch krajinách - Poľsku, Slovenskej republike a Slovinsku - a konať na základe odporúčaní s cieľom zdokonaľiť legislatívu. Boli prediskutované tri prípadové štúdie:

- situácia vo verejných knižniciach Holandska v období 1975-1987, decentralizácia na lokálnej a oblastnej úrovni,
- univerzitná politika Veľkej Británie týkajúca sa legislatívy univerzitných knižnic,
- nórska štúdia prezentujúca legislatívu národných knižnic ako prostriedok podpory národnej identity a národného dedičstva.

Predstavitelia Poľska, Slovenskej republiky a Slovinska informovali o reálnej knižničnej legislatíve vo svojich krajinách. V závere sa uzniesli:

- na národnej a medzinárodnej úrovni spolupracovať s Radou Európy, IFLA, EBLIDA, LIBER, UNESCO a CENL,
- vytvoriť ústredný orgán pre rozvoj knižnic,
- realizovať nepretržitý výcvik a školenia knihovníkov,
- špecifikovať voľný prístup.

O legislatíve knižnic sa bude opäť diskutovať na konferencii knihovníkov vo Viedni 21.-24. júna 1995. Podobnú konferenciu zorganizujú v priebehu tohto roka i pobaltské štáty.

● **Knižničný program 1991- 1994. Hodnotiaca správa**

Knižničný program bol koordinovaný Európskou komisiou, DG XIII-E3, a je súčasťou väčšieho, už ukončeného Tretieho rámcového programu. Hodnotiaca správa bola publikovaná v decembri 1994. Cieľom Tretieho rámcového programu bolo:

- dosiahnuteľnosť a prístupnosť moderných informačných služieb,
- rýchly prienik informačných technológií do knižníc,
- zosúladenie a zblížovanie národných knižničných postupov.

RÓZNE

● **Zelená kniha o liberalizácii telekomunikačných infraštruktúr**

Napriek tomu, že narastá počet telekomunikačných sietí v súkromnej prevádzke a mnoho národných telekomunikačných sietí sa privatizuje, väčšina z nich je ešte stále v rukách štátneho monopolu. Na uspokojenie potrieb informačnej spoločnosti by mali byť telekomunikačné siete nezávislé od štátneho prevádzkovateľa a trh by sa mal otvoriť. To by malo za následok uvoľnenie veľkého počtu štátnych fondov, ktoré by sa mohli lepšie využiť v takých oblastiach, ako napr. zdravotníctvo alebo vzdelávanie.

S týmto cieľom Európska komisia poslala 25. októbra 1994 prvú časť Zelenej knihy o liberalizácii telekomunikačných infraštruktúr Rade Európy, ktorá ho schválila 17. novembra 1994.

1. január 1998 je navrhnutý ako dátum, odkedy by sa telekomunikačné služby mali otvoriť konkurencii. Niektoré členské štáty budú mať tzv. prechodné obdobie. Pre Grécko, Írsko, Portugalsko a Španielsko to bude 1. január 2003, pre Luxembursko 1. január 2000.

PROJEKTY

● **WATCH: adresár vlastníkov copyrightu**

Veľa rokov neexistoval žiadny zoznam vlastníkov copyrightu prác anglicky píšucich autorov. Táto situácia sa zmenila vznikom WATCH (Writers and their Copyright Holders', ktorý založilo Humanitné výskumné centrum Harryho Ransoma na univerzite v Texase.

Jednotlivci na zozname WATCH uvádzajú, že sú vlastníkmí copyrightu autorov na zozname alebo ich reprezentantmi, a vydávajú povolenie, aby mohli byť uvádzaní v báze dát.

WATCH je neprofitová verejná služba a s podporou knihovníkov a archivárov by mohla byť veľmi efektívna. Báza dát bude pravdepodobne bezplatne dostupná v sieti Internet. Kompilačné práce začali v apríli 1994.

● **CORDIS: Výskumné a vývojové informačné služby**

CORDIS (Community Research and Development Information Service) poskytuje informácie o všetkých aktivitách z oblasti výskumu a technologického vývoja v rámci Európskej únie. K hlavným užívateľom služieb sa radia aj výskumní pracovníci vysokých škôl a priemyslu. CORDIS poskytuje 115 000 dokumentov v deviatich bázach dát.

- **Založenie Projektovej kancelárie informačnej spoločnosti**

Európska komisia založila ISPO (Information Society Project Office), cieľom ktorej je skontaktovať perspektívnych partnerov, ktorí majú záujem zúčastniť sa rôznych projektov, ale pre nejakú príčinu nie sú schopní partnera nájsť. Od roku 1995 sú tieto služby poskytované aj novým členským štátom prostredníctvom bezplatných telefónnych liniek.

- **OPLES: Možnosti pre knižnice v európskej štúdii**

OPLES (Opportunities for Libraries in Europe Study) má za úlohu identifikovať programy a iniciatívy financované Európskou komisiou a ďalšími inštitúciami, ktoré sa podieľajú na rozvoji knižničných a informačných služieb.

Štúdiá bola publikovaná v British Library Research and Development Department a za 25 GBP ju možno získať na adrese:

Turpin Distribution Services,
Blackhorse Road, Letchworth,
Hertfordshire SG6 1HN.
United Kingdom

- **EARL: Internet pre verejné knižnice**

Nakoľko informačná spoločnosť rýchlo napreduje vo vývoji, verejné knižnice začali s výskumom svojej meniacej sa úlohy v spoločnosti a so skúmaním rôznych požiadaviek, ktoré na nich kladie široká škála používateľov. Vo Veľkej Británii sa nedávno začal projekt EARL (Electronic Access to Resources in Libraries - Elektronický prístup ku knižničným zdrojom) s cieľom rozšíriť možnosti práce v sieťach a prístup do Internetu vo verejných knižniciach.

Blížšie informácie: Frances Hendrix, Director, Laser, Fourth Floor, Gun Court, 70 Wapping Lane, London E1 9RL, United Kingdom.

- **Francúzske výmenné školenia odborníkov**

BPI (Bibliothèque Publique d'Information) si získala medzinárodnú reputáciu vďaka návštevám odborníkov z iných krajín a tiež úplne novým prístupom k medzinárodným vzťahom. Hlavným cieľom sú školenia s využitím stimulácie a podpory. Primárnou metou je sprostredkovanie vedomostí o francúzskej knihovníckej profesii francúzsky hovoriacim rozvojovým krajinám a krajinám východnej Európy.

Blížšie informácie: Mrs Souad Hubert, BPI, Relations internationales, Centre Georges Pompidou, 19 Rue Beaubourg, 75197 Paris cedex 04, France

- **Výzva k zasielaniu príspevkov: Otvorená výučba na diaľku a knižničné služby**

Výskumné stredisko Manažmentu knižníc a informácií Veľkej Británie (CERLIM - The Centre for Research in Library and Information Management) riadi dva projekty Európskej komisie v oblasti poskytovania knižničných služieb "vzdialeným" používateľom a podpory výučby na diaľku prostredníctvom verejných knižníc. CERLIM by rado nadviazalo kontakt so všetkými, ktorí sa zaujímajú o túto problematiku.

Bližšie informácie: University of Central Lancashire, Marsh Building, Preston, Lancashire PR1 2HE, United Kingdom.

PREDSTAVUJEME VÁM

● **Asociácia knihovníkov v Moldavskej republike**

Asociácia knihovníkov v Moldavsku bola založená roku 1991. Je to profesionálna organizácia, spájajúca knihovníkov z národných, verejných, školských a špecializovaných knižníc.

V tomto období asociácia tvrdo pracuje na vytvorení jednotnej legislatívy v oblasti knihovníctva, ktorá by zahŕňala vzdelávanie a všetky disciplíny súvisiace s knihovníckou prácou, ďalším vzdelávaním knihovníkov a automatizáciou knižníc. Z tohto pohľadu sa asociácia zaujíma najmä o bilaterálnu spoluprácu s inými asociáciami a o informácie.

Kontakt: The Librarians' Association, Mrs Claudia Balaban, President, Str. Sciusev 65, 277012 Kishinev, Republic of Moldova.

● **Britská rada - informačná skupina**

Britská rada podporuje výchovnú, kultúrnu a technickú spoluprácu medzi Britániou a inými krajinami. Pracuje v 228 mestách 108 krajín. Hlavné sídla má v Londýne a v Manchestri, zamestnáva 1 200 ľudí v Británii a 5 000 v zahraničí. Hlavnými oblasťami jej záujmu sú: informácie, rozvoj, umenie a literatúra, výchova a vzdelávanie, veda a technika a anglický jazyk. Na podporu týchto aktivít uskutočňuje rôzne programy týkajúce sa spoločného vedecko-medicínskeho výskumu, implementácie vývojových projektov, výuky angličtiny, výmeny študentov a odborníkov a i. V rámci EÚ má Britská rada silnú komunikačnú a informačnú sieť knižníc, informačných a výskumných stredísk pokrývajúcich všetky členské krajiny. Minulý rok bola vytvorená funkcia regionálneho informačného koordinátora pre Európsku úniu. Monica Scott, ktorá do tejto funkcie nastúpila, bude úzko spolupracovať s členmi EBLIDA.

Bližšie informácie: Mrs Monica Scott, The British Council, Regional Information Coordinator, Medlock Street, Manchester M15 4AA, United Kingdom.

SPRÁVY

● **Stredná a východná Európa: EBLIDA požaduje informácie o projektoch spolupráce**

V záujme lepšej informovanosti o možnostiach spolupráce krajín strednej a východnej Európy v oblasti knihovníctva a vzdelávania, ktoré poskytujú európske inštitúcie, by sekretariát EBLIDA uvítal informácie o projektoch, ktoré už začali a ktoré sa plánujú. Takisto sú zaujímavé informácie o tom, ktoré oblasti tejto spolupráce už začali alebo v blízkej budúcnosti začnú. Sekretariát uvíta tiež informácie o konferenciách a pracovných seminároch v oblasti spolupráce strednej a východnej Európy, ktoré sa budú konať v priebehu roka 1995.

61st IFLA COUNCIL & GENERAL CONFERENCE

20.-26. 8., Istanbul

Téma: Knižnice budúcnosti

Kontakt: Carol Henry, c/o Koninklijke Bibliotheek,
Prins Willem Alexanderhof 5
The Hague, The Netherlands

KnowRight '95

21.-25. 8., Wien

Medzinárodný kongres o intelektuálnych vlastníckych právach

Kontakt: Dr. W. Grafendorfer, Austrian Computer Society
Wollzeile 1-3, A-1010 Wien, Austria

LIBTECH INTERNATIONAL '95 - Opening Doors to library technology

5.-6. 9., University of Hertfordshire

Nosná myšlienka - technológia láme bariéry medzi profesiami

Kontakt: Bill Forster, Libtech International,
Library and Media Services, University of Hertfordshire,
College lane, Hatfield, AL109AB, United Kingdom

SPECIAL INFORMATION CENTRES' RESOURCE MANAGEMENT

3.-15. 9., Brighton

Medzinárodný seminár pre vedúcich špecializovaných informačných stredísk a knižníc z celého sveta

Kontakt: The British Council, Ms Jennifer Vickers,
International Seminars Dept., 10 Spring Gardens,
London SW1A 2BN, United Kingdom

47th FRANKFURT INTERNATIONAL BOOK FAIR

11.-16. 10., Frankfurt

Kontakt: PO Box 10-01-06, Reineckstrasse 3,
6000 Frankfurt am Main 1, Germany

4th GLOBAL CONFERENCE ON INFORMATION MANAGEMENT

30. 11.-1. 12., Brussels

Kontakt: Beverley Dannau, Management Centre Europe,
Rue Caroly 15, 1040 Brussels, Belgium

Výber a preklad: Mgr. Elena Pristašová, Mgr. Daniela Vámošová, Helena Melichová